

10.10.2024

OZNÁMENIE POSLANCOM

Vec: Petícia č. 0910/2022, ktorú predkladá M. R., taliansky štátny príslušník, (v mene strany Europa Verde,) o regionálnom pláne integrovaného odpadového hospodárstva regiónu Umbria v Taliansku

1. Zhrnutie obsahu petície

Predkladateľ petície sa sťažuje, že nový regionálny plán integrovaného odpadového hospodárstva, ktorý predbežne schválila regionálna rada, je horší než existujúci plán a je v rozpore s európskymi politikami. Pri novom systéme sa predpokladá, že sa uvedie do prevádzky spaľovňa s rekuperáciou energie, čo predkladateľ petície považuje za nevhodné z týchto dôvodov: spaľovanie by bolo v rozpore so zásadami obehového hospodárstva; spaľovňa by sa využívala najmä na recyklovateľné materiály, a nie výlučne na nerecyklovateľné materiály; výroba energie by preto bránila úsiliu o dekarbonizáciu; z toho, čo je známe o prevádzke a finančnej udržateľnosti spaľovní, by bolo potrebné veľké množstvo odpadu, aby sa projekt stal atraktívnym (podnecovanie obcí, aby nerecyklovali recyklovateľnú časť odpadu); spaľovňa by zďaleka neodstránila potrebu skládky, ale vyžadovala by si dve skládky: jednu na odpad, ktorý nie je nebezpečný (lôžový popol), a jednu na nebezpečný odpad (popolček). Predkladateľ petície navrhuje, aby sa nový plán nahradil zberom odpadu od dverí k dverám.

2. Prípustnosť

Petícia bola uznaná ako prípustná 21. marca 2023. Európsky parlament požiadal Komisiu o poskytnutie informácií (článok 227 ods. 5 rokovacieho poriadku).

3. Odpoveď Komisie doručená 10. októbra 2024

Politika v oblasti odpadu by sa mala v prvom rade zameriavať na predchádzanie vzniku odpadu,

prípravu na opätovné použitie a recykláciu, ako sa stanovuje v Zelenej dohode¹, akčnom pláne pre obehové hospodárstvo² a hierarchii odpadového hospodárstva v článku 4 rámcovej smernice o odpade³. Hierarchia odpadového hospodárstva sa uplatňuje ako poradie priorít v právnych predpisoch a politikách každého členského štátu.

Plány alebo rozhodnutia o výstavbe spaľovní s energetickým zhodnocovaním nie sú v rozpore s uvedenými nástrojmi ani inými právnymi predpismi a politikou EÚ. Spaľovanie s energetickým zhodnocovaním je v hierarchii odpadového hospodárstva v skutočnosti vyššie ako činnosti zneškodňovania, ako sú spaľovanie bez energetického zhodnocovania a skládkovanie. V súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva má preto spaľovanie v obehovom hospodárstve svoje miesto. Energetické zhodnocovanie môže z odpadu vyextrahovať neželané látky, spracovať odpad, ktorému sa nedá vyhnúť, ktorý nemožno opätovne použiť alebo recyklovať, a z odpadu ťažiť energiu a cenné materiály. Spaľovanie by tiež mohlo podporiť odkláňanie častí nerecyklovateľného odpadu od skládkovania a dokonca zabrániť nezákonnému zneškodňovaniu odpadu. Energetické zhodnocovanie odpadu preto môže pomôcť dosiahnuť ciele zníženia objemu skládok stanovené v právnych predpisoch EÚ⁴, zabrániť negatívnym účinkom nezákonného zneškodňovania odpadu na životné prostredie a zdravie a znížiť významný skleníkový efekt emisií metánu zo skládok.

Podľa uvedených právnych predpisov EÚ musia členské štáty uprednostniť predchádzanie vzniku odpadu a dosiahnuť ciele v oblasti prípravy na opätovné použitie a recyklácie, čo znamená, že je potrebné dbať na to, aby sa zabránilo nadmernej kapacite pri spracovaní zvyškového odpadu. Pri rozhodovaní o nových spaľovacích kapacitách je preto kľúčové starostlivo zvážiť kapacitu zariadení a zároveň zabezpečiť, aby to neodrádzalo od vykonávania opatrení na zníženie odpadu a zvýšenie recyklácie.

Podľa článku 16 rámcovej smernice o odpade členské štáty prijímajú vhodné opatrenia na vytvorenie integrovanej a primeranej siete zariadení na zneškodňovanie odpadu a zariadení na zhodnocovanie zmesového komunálneho odpadu, pričom zohľadnia najlepšie dostupné techniky. Výber typu a umiestnenia zariadení na spracovanie odpadu je vo výlučnej zodpovednosti vnútroštátnych orgánov, pokiaľ sa dodržiavajú právne predpisy EÚ na ochranu životného prostredia a zdravia.

Na schvaľovanie nových projektov spaľovania sa vzťahujú podrobné požiadavky.

Spaľovne odpadov patria do rozsahu pôsobnosti smernice o priemyselných emisiách (2010/75/EÚ zmenenej smernicou 1785/2024, ďalej len „IED“ alebo „smernica“)⁵, v ktorej sa stanovujú pravidlá integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk

² https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_sk

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc, Ú. v. EÚ L 312 22.11.2008, s. 3, v znení zmien <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705>

⁴ Smernica Rady 1999/31/ES z 26. apríla 1999 o skládkach odpadov, Ú. v. ES L 182 16.7.1999, s. 1, v znení zmien <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A01999L0031-20180704>, najmä článok 5 ods. 5.

⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1785 z 24. apríla 2024, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) a smernica Rady 1999/31/ES o skládkach odpadov [Directive - EU - 2024/1785 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02024L01785-20240424)

pochádzajúceho z priemyselných činností s cieľom dosiahnuť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia ako celku.

V kapitole IV smernice IED sa stanovuje súbor osobitných ustanovení pre spaľovne odpadov a zariadenia na spoluspaľovanie odpadov. Tieto zariadenia musia byť v prevádzke podľa povolenia, ktoré je v súlade so smernicou IED a v ktorom sa stanovujú prevádzkové podmienky (napr. celková kapacita zariadenia na spaľovanie alebo spoluspaľovanie odpadov, limitné hodnoty emisií pre emisie do ovzdušia a vody, opatrenia na zabezpečenie ochrany pôdy a podzemných vôd, vhodné požiadavky na monitorovanie). Tieto podmienky musia byť založené aspoň na ustanoveniach kapitoly IV a prílohy VI k smernici IED alebo, ak spaľovňa odpadov alebo zariadenie na spoluspaľovanie odpadov dosiahnu kapacitné prahové hodnoty uvedené v prílohe I k smernici IED,⁶ na základe najlepších dostupných techník (ďalej len „BAT“). Súčasnú BAT pre spaľovanie odpadu boli stanovené v roku 2019.⁷

Plánovaná spaľovňa odpadov v Umbrii by preto musela byť v prevádzke na základe povolenia v súlade s ustanoveniami a požiadavkami smernice IED. Príslušný vnútroštátny orgán musí zabezpečiť, aby takéto povolenie bolo v súlade so smernicou IED. Okrem toho má podľa článku 45 ods. 4 smernice IED aj povinnosť pravidelne prehodnocovať a v prípade potreby aktualizovať podmienky povolenia.

V tejto súvislosti Komisia pripomína, že na základe článku 55 smernice IED: „*Žiadosti o nové povolenia pre spaľovne odpadov a zariadenia na spoluspaľovanie odpadov musia byť k dispozícii verejnosti na jednom alebo viacerých miestach na vhodne dlhý čas, ktorý verejnosti umožní pripomienkovať žiadosti predtým, ako príslušný orgán dospeje k rozhodnutiu. Rozhodnutie, vrátane aspoň kópie povolenia a všetkých nasledujúcich aktualizácií, sa musí takisto sprístupniť verejnosti.*“ Podľa článku 25 smernice IED sa po prijatí rozhodnutia poskytuje mimovládny organizáciám a dotknutej verejnosti, u ktorých existuje dostatočný záujem konať alebo ktoré, ak si to vyžadujú vnútroštátne právne predpisy, konštatujú porušovanie práva, prístup k opravným prostriedkom pred správnym orgánom alebo súdom s cieľom napadnúť vecnú a procesnú zákonnosť rozhodnutia, skutku alebo opomenutia príslušných orgánov, napríklad pokiaľ ide o aktualizáciu povolenia v prípade výrazného znečistenia.

Keďže vzhľadom na dostupné informácie ešte nebolo vydané žiadne povolenie, ani sa nezačal žiadny postup vedúci k príslušnému rozhodnutiu, nedošlo k porušeniu smernice IED a pre Komisiu neexistuje priestor na prijatie opatrení. Komisia preto vyzýva predkladateľa petície, aby sa spojil so zodpovedným príslušným orgánom s cieľom zúčastniť sa na rozhodovacom postupe týkajúcom sa povolenia pre plánovanú spaľovňu odpadu.

Spaľovne odpadov takisto patria do rozsahu pôsobnosti smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (EIA) a sú výslovne uvedené v prílohe I (body 9 a 10) k tejto smernici⁸.

⁶ V prílohe I k smernici IED sa odkazuje na „*zneškodňovanie alebo zhodnocovanie odpadu v spaľovniach odpadov alebo v zariadeniach na spoluspaľovanie odpadov: (a) v prípade odpadu neklasifikovaného ako nebezpečný s kapacitou presahujúcou 3 tony za hodinu; (b) v prípade nebezpečného odpadu s kapacitou presahujúcou 10 ton za deň*“.

⁷ Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/2010 z 12. novembra 2019, ktorým sa podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách stanovujú závery o najlepších dostupných technikách (BAT) pre spaľovanie odpadu.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02011L0092-20140515>

Členské štáty musia zabezpečiť, aby pred povolením projekty, ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie, podliehali posudzovaniu vplyvov na životné prostredie.

Okrem toho v súlade s článkom 10 ods. 4 rámcovej smernice o odpade členské štáty prijímú opatrenia na zabezpečenie toho, aby odpad, ktorý sa vyzbieral oddelene na účel prípravy na opätovné použitie a recyklácie, nebol spaľovaný, s výnimkou odpadu, ktorý je výsledkom následného spracovania odpadu vyzbieraného oddelene, pri ktorom spaľovanie prináša najlepší environmentálny výsledok v súlade s článkom 4.⁹

Ak sa vyberú procesy energetického zhodnocovania odpadu, je potrebné zabezpečiť, aby sa používali najefektívnejšie techniky. V článku 23 rámcovej smernice o odpade sa stanovuje, že podmienkou každého povolenia vzťahujúceho sa na spaľovanie alebo spoluspaľovanie s energetickým zhodnocovaním je, aby sa zhodnocovanie energie uskutočňovalo s vysokou úrovňou energetickej účinnosti. Režim R1 podľa prílohy II k rámcovej smernici o odpade stanovuje kritériá energetickej účinnosti, ktoré musia spaľovne komunálneho odpadu a zariadenia na spoluspaľovanie spĺňať, aby sa mohli považovať za činnosť zhodnocovania („R1: použitie hlavne ako palivo alebo iný prostriedok na výrobu energie“).

Pokiaľ ide o plán odpadového hospodárstva pre región Umbria, príslušné zainteresované strany a orgány a široká verejnosť majú možnosť zúčastniť sa na vypracovaní plánu a mať k nemu prístup po jeho vypracovaní v súlade s článkom 31 rámcovej smernice o odpade. Plán sa umiestni na verejne dostupnom webovom sídle a oznámi sa Komisii v súlade s článkom 33 tejto smernice. Komisia posudzuje plán vo vzťahu k právne záväzným požiadavkám článku 28 rámcovej smernice o odpade a oddielu 2.6 prílohy IV k nariadeniu (EÚ) 2021/1060, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus a Kohéznom fonde¹⁰.

Okrem toho plány a programy odpadového hospodárstva patria do rozsahu pôsobnosti článku 3 ods. 2 smernice o strategickom environmentálnom hodnotení (SEA)¹¹. Environmentálne posudzovanie sa preto vykonáva v súlade s článkami 4 až 9 tejto smernice. Plány a programy, ktoré určujú využívanie malých oblastí na miestnej úrovni a menšie zmeny plánov a programov, nepodliehajú environmentálnemu posudzovaniu automaticky, ale len vtedy, ak členské štáty určia, že pravdepodobne budú mať významné environmentálne účinky.

Záver

Podľa dostupných informácií nedochádza k porušeniu práva EÚ, pokiaľ je plán a rozhodnutie vybudovať spaľovňu s energetickým zhodnocovaním v regióne Umbria v súlade s uvedenými právnymi predpismi EÚ na ochranu životného prostredia a zdravia.

Bez toho, aby boli dotknuté právomoci Komisie ako strážkyne zmlúv, orgány členských štátov sú primárne zodpovedné za zabezpečenie súladu s právom EÚ vrátane overovania jednotlivých prípadov možného porušenia príslušných pravidiel, zatiaľ čo Komisia sa zameriava na systémové nedodržiavanie pravidiel v súlade so svojím strategickým prístupom

⁹ Pozri tiež článok 5 ods. 3 písm. f) smernice 1999/31 o skládkach odpadov v znení zmien <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A01999L0031-20180704>

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32021R1060>

¹¹ Smernica 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie, (Ú. v. ES L 197, 21.7.2001, s. 30 – 37).

k opatreniam na presadzovanie práva.¹²

¹² Komisia sa v súlade so svojim strategickým prístupom k opatreniam na presadzovanie práva zameriava na systémové nedodržiavanie predpisov, ako sa uvádza v oznámení z 19. januára 2017: Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva – C/2016/8600, Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2017, s. 10 – 20 a v oznámení Komisie z 13. októbra 2022: COM(2022) 518 final – Presadzovanie práva EÚ pre Európu, ktorá prináša výsledky.